

ความเป็นพลเมืองอาเซียนของเยาวชนไทยระดับประถมศึกษา ASEAN Citizenship of Thai Primary Pupils

วิสูตร โพธิ์เงิน¹

Wisud Po Ngern

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ ศึกษาสภาพความเป็นพลเมืองอาเซียนของเยาวชนไทยระดับประถมศึกษาโดยแบ่งการศึกษาเป็น 3 ด้าน คือ (1) ด้านความรู้ความเข้าใจในสาระอาเซียน (2) ทักษะการเป็นพลเมืองอาเซียน และ (3) ด้านเจตคติการเป็นพลเมืองอาเซียนกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในประเทศไทย โดยเครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสำรวจความเป็นพลเมืองอาเซียน สถิติที่ใช้ในการวิจัยเป็นสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า

1. ด้านความรู้ความเข้าใจในสาระอาเซียนนักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องอาเซียนอยู่ในระดับมากแต่ยังมีประเด็นที่ต้องสร้างความเข้าใจในเรื่อง (1) การเมืองและความมั่นคงในการอยู่ร่วมกันของกลุ่มประเทศอาเซียนโดยให้การช่วยเหลือกันแต่ไม่ก้าวก่ายเรื่องการเมือง (2) เรื่องเศรษฐกิจเยาวชนไทยผู้ตอบแบบสำรวจยังไม่เข้าใจแน่ชัดว่าการรวมตัวของประชาคมอาเซียนว่ารวมตัวเพื่ออะไรจะก่อให้เกิดผลประโยชน์อะไรและการเปลี่ยนแปลงอย่างไรในภาพเศรษฐกิจ และ (3) เรื่องของรากเหง้าการเป็นอารยธรรมของคนในภูมิภาคที่เยาวชนผู้ตอบแบบสำรวจยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในเชิงความเหมือนความแตกต่างกันของชนชาติในกลุ่มประเทศอาเซียนความเข้าใจในประวัติศาสตร์และการเกิดกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างยาวนาน

2. ด้านทักษะความเป็นพลเมืองอาเซียนจากการสำรวจพบว่าเยาวชนไทยส่วนใหญ่มีทักษะอยู่ในระดับปานกลางแต่จะพบประเด็นที่น่าสังเกตและสำคัญอย่างยิ่งคือ (1) เรื่องทักษะทางภาษาที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยหลายรายการในเรื่องของภาษาที่ไม่สามารถสื่อสารได้และ (2) การคิดอย่างมีวิจรรณญาณซึ่งเยาวชนผู้ตอบมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง รวมถึง (3) ทักษะการทำงานกับผู้อื่นอีกด้วย

3. ด้านเจตคติการเป็นพลเมืองอาเซียนเยาวชนผู้ตอบแบบสำรวจพบว่าด้านการเคารพผู้อื่นยังมีระดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลางส่วนในภาพรวมของความภูมิใจในอาเซียนอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ความเป็นพลเมืองอาเซียน เยาวชนไทยประถมศึกษา

¹ อาจารย์ ดร. ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม
Lecturer, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Silpakorn University,
Nakhon Pathom Province.
Corresponding e-mail: pongern_w@su.ac.th, wisudpo@gmail.com

Abstract

The research objective is to 1) study of the ASEAN citizenship of Thai Primary Pupils divided into 3 areas: (1) ASEAN Understanding (2) ASEAN Citizenship Skills and (3) ASEAN Citizenship Attitudes. The research is Quantitative research, the subjects sampling of study are primary pupils in Thailand. The research tool is the ASEAN Citizenship Survey, the research are descriptive statistics: frequency, percentage, mean and standard deviation the study found that;

1. ASEAN Understanding; Most students have an understanding of ASEAN were at a high level, however, there are issues that need to generate understanding on (1) politic and stability in the coexistence of ASEAN countries by providing assistance, but did not intervene in political matters. In economic matters, (2) Thai youth does not clearly understand toward the benefit of confederation of ASEAN including, the changes in the economic matters, and (3) the origin of civilization of people this region, from collected data the youth still has no positive knowledge of the similarity and difference between our Nations in the ASEAN and understanding toward the history and the ethnic groups with long relationship.

2. ASEAN citizenship skills case; from the survey it was found that the majority of Thai youth skills is in moderate level, but it is found notable and important findings as follow: (1) language skills is at low level in several issues, at least in the matter of the language which is disable to communicate, and (2) critical thinking which the average is in moderate level, including (3) collaborative skills in work.

3. The ASEAN citizenship attitudes, from finding, respect for others issue average is in moderate whereas an overview of pride in ASEAN is in high level.

Keywords: *ASEAN citizenship, Thai primary pupils*

บทนำ

พุทธศักราช 2558 ประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การเตรียมความพร้อมของประเทศไทยนั้น รัฐบาลมีการวางแผนเตรียมการทั้งเรื่องของโครงสร้างระบบบริหารจัดการทั้งระดับมหภาค และจุลภาค โครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐาน โครงสร้างระบบขนส่ง และ ใช้โอกาสจากการรวมตัวทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมการเมืองและความมั่นคงของอาเซียน และการเชื่อมโยงภายในภูมิภาค ทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน กฎระเบียบและประชาชน จะเป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ยกกระดับคุณภาพชีวิตและสวัสดิการของประชาชนที่ดีขึ้น รวมทั้งสร้างความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและความมั่นคงในรูปแบบต่างๆ เป็นหลักการสำคัญที่นำมาซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ดำเนินการวางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ภายใต้วิสัยทัศน์ “ประเทศไทยเป็นสมาชิกที่เข้มแข็งและสนับสนุนคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนอาเซียนร่วมกัน” แนวทางการพัฒนา 8 ยุทธศาสตร์ประกอบไปด้วยยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของสินค้า บริการ การค้า และการลงทุน มีเป้าหมายในการพัฒนาศักยภาพภาคการผลิต บริการ การค้าและการลงทุน เพื่อรองรับการเปิดเสรีและใช้โอกาสจากการเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการคุ้มครองทางสังคม มีเป้าหมายให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองทางสังคมและประกันความเสี่ยง มีสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ที่มีมั่นคงและปลอดภัยยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ มีเป้าหมายในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีความเชื่อมโยงและมีขีดความสามารถในการรองรับ พร้อมทั้งมีกฎระเบียบที่อำนวยความสะดวกทั้งการค้าและการลงทุนยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายในการพัฒนามาตรฐานการศึกษาอาเซียน รวมทั้งทักษะฝีมือและภาษา กลุ่มเป้าหมายที่สำคัญได้แก่ การศึกษาแรงงาน/ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่รัฐยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนากฎหมาย กฎ และระเบียบ มีเป้าหมายในการปรับปรุงกฎหมายกฎ ระเบียบที่อำนวยความสะดวกการค้า การลงทุน และสอดคล้องกับพันธกรณีและข้อตกลงต่างๆยุทธศาสตร์ที่ 6 การสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักถึงความสำคัญของอาเซียน มีเป้าหมายให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นประชาคมอาเซียนโดยมีกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญ ได้แก่ ภาคประชาชน ภาคแรงงาน/ผู้ประกอบการ และภาครัฐยุทธศาสตร์ที่ 7 การเสริมสร้างความมั่นคง มีเป้าหมายในการสร้างความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงเพื่อนำไปสู่ภูมิภาคที่มีบรรทัดฐาน เอกภาพ และสันติภาพร่วมกัน และยุทธศาสตร์ที่ 8 การเพิ่มศักยภาพของเมืองเพื่อเชื่อมโยงโอกาสจากอาเซียน มีเป้าหมายในการพัฒนาเมืองให้มีศักยภาพที่จะเชื่อมโยงกับประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งในด้านอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวบริการ การลงทุน และการค้าชายแดน(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2556)

จากแผนยุทธศาสตร์ทั้ง 8 ยุทธศาสตร์ ต้องมีการขับเคลื่อนให้สอดคล้องกันในทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน แต่สิ่งสำคัญที่สุดคือ การพัฒนาทรัพยากรคนในชาติ ให้เรียนรู้เข้าใจ ของภาษา อัตลักษณ์ และวัฒนธรรม สามารถยอมรับ และปรับตัวได้เป็นอย่างดีในความเป็นพลเมืองอาเซียน ซึ่งระบุไว้อยู่ในแผนยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในประเด็นการพัฒนาหลักสูตรอาเซียน ได้มีการพัฒนาหลักสูตรอาเซียนศึกษาเข้าสู่ระบบการศึกษาในทุกระดับ และที่สำคัญไปกว่านั้น ในยุทธศาสตร์ที่ 6 การสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักถึงความสำคัญของอาเซียน มีเป้าหมายให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นประชาคมอาเซียนโดยมีกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญได้แก่ภาคประชาชนภาคแรงงาน/ผู้ประกอบการและภาครัฐพร้อมที่จะเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียน การพัฒนาศักยภาพทรัพยากรคนในประเทศ จึงถือว่าเป็นต้นทุนที่สำคัญและมีพลังในการพัฒนาประเทศ เพราะคนคือทรัพย์สินที่จะแปรเปลี่ยนเป็นทุนในหลายรูปแบบที่ศักยภาพของเขาจะสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ขึ้นมาได้ และมีความสามารถที่จะอยู่ได้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การที่จะทำให้คนในชาติได้มีความสามารถและศักยภาพ สามารถปรับตัวได้นั้น จะต้องเสริมสร้างปลูกฝังตั้งแต่เป็นเด็กในความเป็นพลเมืองอาเซียนซึ่งมีวิธีการที่หลากหลายองค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEAMEO) ได้เล็งเห็นความสำคัญได้มีการจัดทำหลักสูตรแกนกลางอาเซียน และประกาศใช้ในกลุ่มประเทศสมาชิก เมื่อ ปี 2556 ซึ่งตระหนักและให้ความสำคัญกับความเป็นพลเมืองอาเซียนที่จะเริ่มใช้กฎกติกาเดียวกันในปี 2558

ในการที่จะสร้างความเป็นพลเมืองนั้นควรจะต้องมีการเสริมสร้างและปลูกฝังตั้งแต่ยังเป็นเด็ก ซึ่งในประเทศไทยได้เริ่มใช้หลักสูตรแกนกลางอาเซียนตั้งแต่ปี 2557 โดยที่ทางกระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำหลักสูตรแกนกลางอาเซียนให้กับโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในกลุ่มประเทศอาเซียนให้กับเด็กและเยาวชนไทย นอกเหนือจากการวิเคราะห์สังเคราะห์สาระอาเซียนที่กลั่นกรองมาเป็นหลักสูตรแล้ว สิ่งที่เป็นอีกประการ คือ การรู้ถึงสภาพความเป็นพลเมืองของเด็กและเยาวชนในการอยู่เป็นกลุ่มประเทศอาเซียนสิ่งไหนที่เด็กเยาวชนไทยมีที่ควรมุ่งส่งเสริมและสิ่งไหนที่ขาดและควรเพิ่มเติมเป็นพิเศษเพื่อข้อมูลในการกำหนดทิศทางและแนวทางในการพัฒนาการให้ศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองอาเซียนในเด็กและเยาวชนไทยมีคุณลักษณะสำคัญของการเป็นพลเมืองอาเซียนที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพความเป็นพลเมืองอาเซียนของเยาวชนไทยระดับประถมศึกษาโดยแบ่งการศึกษาเป็น 3 ด้าน คือ (1) ด้านความรู้ความเข้าใจในสาระอาเซียน (2) ทักษะการเป็นพลเมืองอาเซียน และ (3) ด้านเจตคติการเป็นพลเมืองอาเซียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย ครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนระดับประถมศึกษาทั่วประเทศ โดยมีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มตัวอย่างจากประชากรกำหนดขนาดโดยใช้วิธีการเปิดตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 608) ที่ประชากร 1,000,000 คน ระดับความเชื่อมั่นในการสุ่ม 95% ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 384 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยใช้ภูมิภาค ของประเทศไทยในการสุ่มจำนวน 6 ภูมิภาค กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม คือนักเรียนระดับประถมศึกษาในเขตจังหวัดภูมิภาคตะวันตกผู้ตอบแบบสำรวจ จำนวน 745 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ทำการศึกษาในครั้งนี้เป็นตัวแปรที่วิเคราะห์และสังเคราะห์จากหลักสูตรแกนกลางอาเซียน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2557) และทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 (เจมส์เบล ลานซ์, 2556) โดยที่ความเป็นพลเมืองอาเซียนที่เป็นคุณลักษณะสำคัญของเยาวชนไทยที่ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่

1. ความรู้ความเข้าใจในอาเซียนหมายถึงการแสดงออกซึ่งความรู้ความเข้าใจในสามเสาหลักของประชาคมอาเซียน (1) การเมืองและความมั่นคง (2) เศรษฐกิจ และ(3) สังคมและวัฒนธรรม
2. ทักษะความเป็นพลเมืองอาเซียน หมายถึง ทักษะจำเป็นพื้นฐานในการอยู่ร่วมกับคนในกลุ่มประเทศอาเซียน ประกอบไปด้วย (1) ทักษะการสื่อสารและภาษา (2) ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์ (3) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และ(4) ทักษะการจัดการและการทำงานร่วมกับผู้อื่น

3. เจตคติการเป็นพลเมืองอาเซียนประกอบด้วย (1) ความเคารพในความแตกต่างของประชาชนอาเซียนและ(2) ความภูมิใจในความเป็นพลเมืองอาเซียน

เครื่องมือวิจัย และการหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสำรวจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยที่ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบข้อมูลของแบบสำรวจโดยหาค่าความตรงเชิงโครงสร้างเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการหาค่าหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Object Congruence [IOC]) ซึ่งเป็นการหาความสอดคล้องของข้อคำถามและนิยามตัวแปรที่ศึกษา ก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลจริงจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งทำการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ผลค่าค่าคำนวณ IOC มีค่าระหว่าง 0.67 -1.00 และค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสำรวจมีค่าเท่ากับ 0.84

การเก็บรวบรวมข้อมูลและพื้นที่ในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์ พัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะฯ ทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะฯ และจัดสนทนากลุ่ม 1 ครั้ง เพื่อปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมศิลปะฯ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติวิเคราะห์แบบบรรยาย หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในลักษณะตาราง แผนภาพและความเรียง โดยกำหนดเกณฑ์ช่วงระดับคะแนนดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 3.26 – 4.00 หมายถึง มีสภาพจริงหรือมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.25 หมายถึง มีสภาพจริงหรือมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.76 – 2.50 หมายถึง มีสภาพจริงหรือมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.75 หมายถึง มีสภาพจริงหรือมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยมาก

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพความเป็นพลเมืองอาเซียนในเยาวชนไทยระดับประถมศึกษาแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจจำนวน 745 คน เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา โดยการแจกแจงความถี่และร้อยละ ผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 434 คน คิดร้อยละ 58.25 และ เพศชายจำนวน 311 คน คิดเป็นร้อยละ 41.75 อายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 12 ปี จำนวน 305 คน คิดเป็นร้อยละ 40.9 รองลงมาอายุ 11 ปี จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 และอายุ 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.1 ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ 715 คน คิดเป็นร้อยละ 96 รองลงมานับถือศาสนาคริสต์ 28 คน คิดเป็นร้อยละ

3.8 และนับถือศาสนาอิสลาม 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 และระดับการศึกษาผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่คือศึกษาอยู่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 365 คน คิดเป็นร้อยละ 49 รองลงมาคือระดับประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 19.5

2. ความเป็นพลเมืองอาเซียน 3 ประเด็น

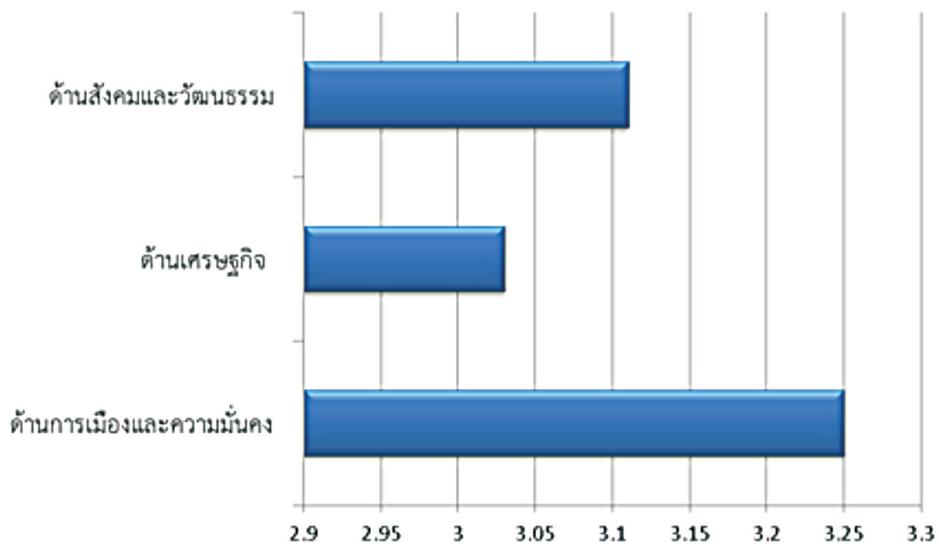
2.1 ความรู้ความเข้าใจในสาระอาเซียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจความเป็นพลเมืองอาเซียนในประเด็นความรู้ความเข้าใจในสาระอาเซียนจากการตอบแบบสำรวจจำนวน 745 คน แบ่งเป็น 3 ด้าน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1: ความรู้ความเข้าใจในสาระอาเซียน

ที่	ประเด็น	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
1	ด้านการเมืองและความมั่นคง	3.25	0.80	ปานกลาง
2	ด้านเศรษฐกิจ	3.03	0.84	ปานกลาง
3	ด้านสังคมและวัฒนธรรม	3.11	0.84	ปานกลาง
	รวม	3.13	0.83	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจมีความรู้ความเข้าใจด้านการเมืองและความมั่นคงในภาพรวมมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25) รองลงมาคือด้านสังคมและวัฒนธรรม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11) และลำดับสุดท้ายคือด้านเศรษฐกิจ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11) ตามลำดับแสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 1 เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในสาระอาเซียนของเยาวชนไทยระดับประถมศึกษา

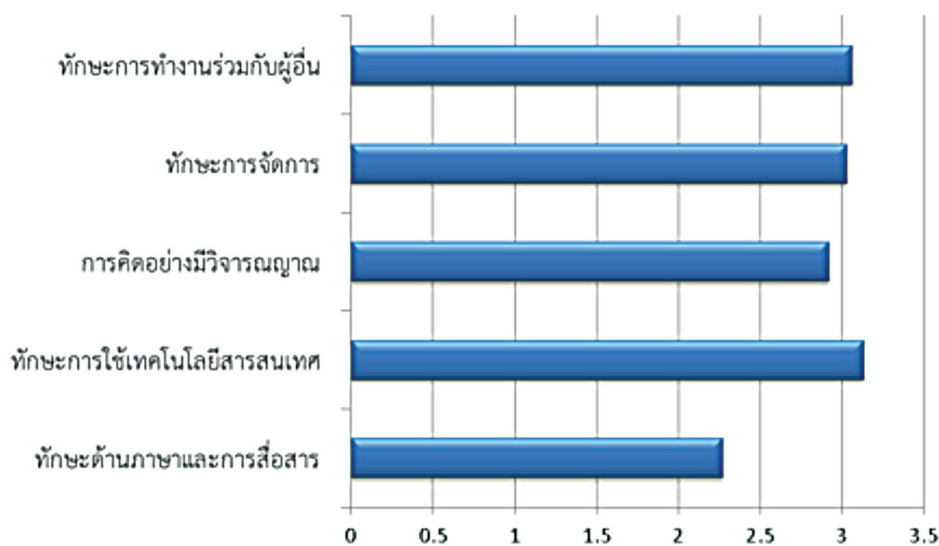
2.2 ทักษะสำคัญของการเป็นพลเมืองอาเซียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจความเป็นพลเมืองอาเซียนในประเด็นทักษะสำคัญของการเป็นพลเมืองอาเซียนจากการตอบแบบสำรวจจำนวน 745 คน แบ่งเป็น 5 ทักษะสำคัญดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 2: ทักษะสำคัญของการเป็นพลเมืองอาเซียน

ที่	ประเด็น	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
1	ทักษะด้านภาษาและการสื่อสาร	2.27	0.94	ปานกลาง
2	ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.13	0.57	ปานกลาง
3	การคิดอย่างมีวิจารณญาณ	2.92	0.49	ปานกลาง
4	ทักษะการจัดการ	3.03	0.57	ปานกลาง
5	ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น	3.06	0.51	ปานกลาง
	รวม	2.88	0.62	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจมีความรู้ความเข้าใจทักษะสำคัญของการเป็นพลเมืองอาเซียนในภาพรวมมีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.13) รองลงมาคือทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.06) และลำดับสุดท้ายคือทักษะด้านภาษาและการสื่อสาร (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.27) ตามลำดับ แสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 2 เปรียบเทียบทักษะสำคัญของการเป็นพลเมืองอาเซียนของเยาวชนไทยระดับประถมศึกษา

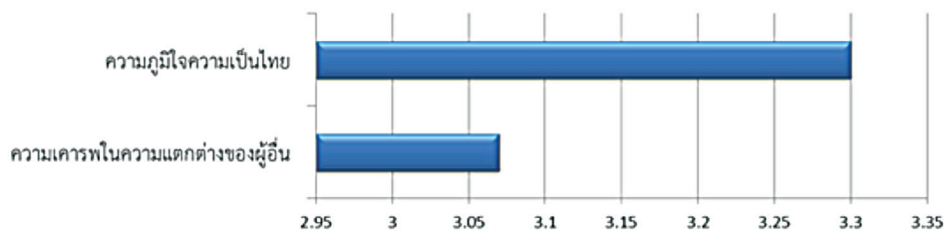
2.3 เจตคติของการเป็นพลเมืองอาเซียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจความเป็นพลเมืองอาเซียนในประเด็นเจตคติของการเป็นพลเมืองอาเซียน จากการตอบแบบสำรวจจำนวน 745 คน แบ่งเป็น 2 เจตคติสำคัญดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 3: เจตคติของการเป็นพลเมืองอาเซียน

ที่	ประเด็น	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
1	ความเคารพในความแตกต่างของคนอื่น	3.07	0.57	ปานกลาง
2	ความภูมิใจความเป็นไทย	3.30	0.50	มาก
รวม		3.19	0.82	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจมีความรู้ความเข้าใจในเจตคติของการเป็นพลเมืองอาเซียนในภาพรวมมีความภูมิใจความเป็นไทยอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30) รองลงมาคือเจตคติของการเป็นพลเมืองอาเซียน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.07) ตามลำดับแสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 3 เปรียบเทียบเจตคติของการเป็นพลเมืองอาเซียนของเยาวชนไทยระดับประถมศึกษา

2.4 ภาพรวมความเป็นพลเมืองอาเซียน

ผลจากการตอบแบบสำรวจความเป็นพลเมืองอาเซียนของเยาวชนไทย สามารถสรุปภาพรวมความเป็นพลเมืองอาเซียนแจกแจง 10 ประเด็นใน 3 ด้านที่ศึกษารายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4: ภาพรวมความเป็นพลเมืองอาเซียนแจกแจง 10 ประเด็นใน 3 ด้านที่ศึกษา

ที่	ประเด็น	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
1	ความรู้ความเข้าใจด้านการเมืองและความมั่นคง	3.25	0.80	ปานกลาง
2	ความรู้ความเข้าใจความรู้เศรษฐกิจ	3.03	0.84	ปานกลาง
3	ความรู้ความเข้าใจสังคมและวัฒนธรรม	3.11	0.84	ปานกลาง
4	ทักษะการสื่อสารและภาษา	2.27	0.67	น้อย
5	ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.13	0.57	ปานกลาง
6	การคิดอย่างมีวิจารณญาณ	2.92	0.49	ปานกลาง
7	ทักษะการจัดการ	3.03	0.57	ปานกลาง
8	ทักษะทำงานร่วมกับผู้อื่น	3.06	0.51	ปานกลาง
9	ความเคารพในความแตกต่างของคนอื่น	3.07	0.57	ปานกลาง
10	ความภูมิใจในความเป็นพลเมืองอาเซียน	3.30	0.50	ปานกลาง
รวม		3.02	0.54	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจความเป็นพลเมืองอาเซียนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.02) และเมื่อพิจารณาการมีความภูมิใจในความเป็นพลเมืองอาเซียนเป็นราย

ประเด็น พบว่า ความเป็นพลเมืองอาเซียนของเยาวชนไทยที่ตอบแบบสำรวจในภาพรวมมี 3 ประเด็น โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ เยาวชนไทยมีความภูมิใจในความเป็นพลเมืองอาเซียน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30) เยาวชนไทยมีความรู้ความเข้าใจด้านการเมืองและความมั่นคง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25) และเยาวชนไทยมีความรู้ความเข้าใจสังคมและวัฒนธรรม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32) สิ่งที่ยาวชนไทยตอบแบบสำรวจแสดงถึงความเป็นพลเมืองอาเซียนในภาพรวมน้อยที่สุด คือทักษะการสื่อสารและภาษา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.26)

สรุปภาพรวมความเป็นพลเมืองอาเซียน 3 ด้านได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจในสาระอาเซียน ด้านทักษะสำคัญของพลเมืองอาเซียน และด้านเจตคติในการเป็นพลเมืองอาเซียนมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 5: สรุปภาพรวมความเป็นพลเมืองอาเซียน 3 ด้าน

ที่	ประเด็น	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
1	ด้านความรู้ความเข้าใจในสาระอาเซียน	3.13	0.43	ปานกลาง
2	ด้านทักษะสำคัญของพลเมืองอาเซียน	2.88	0.43	ปานกลาง
3	ด้านเจตคติในการเป็นพลเมืองอาเซียน	3.18	0.48	ปานกลาง
	รวม	3.06	0.44	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 พบว่า ด้านเจตคติในการเป็นพลเมืองอาเซียนมีค่าระดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18) รองลงมา คือ ด้านความรู้ในสาระอาเซียน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.13) และ ด้านทักษะสำคัญของพลเมืองอาเซียน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.88) ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สภาพความเป็นพลเมืองอาเซียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาพบว่า ความรู้ความเข้าใจในสาระอาเซียน นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องอาเซียนอยู่ในระดับปานกลาง ผลการศึกษานี้มีความสอดคล้องกับสาระสำคัญของหลักสูตรอาเซียนของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา พ.ศ.2557 มุ่งให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับอาเซียน โดยที่สถาบันการศึกษาโรงเรียนได้เริ่มมีการจัดการเรียนการสอนนำร่องตั้งแต่ พ.ศ.2557 จนถึงปัจจุบันและนักเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ได้เรียนรู้เรื่องอาเซียนในมิติของข้อมูล สาระความรู้ทางสังคม เศรษฐกิจ และประเพณีวัฒนธรรม แต่ผลจากการตรวจสอบสภาพความเป็นพลเมืองอาเซียน

ด้านสาระความรู้อาเซียน

ยังมีประเด็นที่ต้องสร้างความรู้ความเข้าใจเพิ่มเติมจากหลักสูตรอาเซียนศึกษาเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการอยู่ในประชาคมอาเซียนได้แก่ (1) การเมืองและความมั่นคงในการอยู่ร่วมกันของกลุ่มประเทศอาเซียนโดยให้การช่วยเหลือกันแต่ไม่ก้าวท้าวเรื่องการเมือง ซึ่งในประเด็นนี้ เป็นประเด็นที่ต้องสร้างความรู้ความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันโดยให้การศึกษาทางการเมือง (Political Education) นักเรียนได้เข้าใจของการร่วมมือการศึกษาทางการเมือง (Political Education) มีความจำเป็นในการสนับสนุนการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (Civic Education) เพื่อที่จะช่วยให้คนแต่ละคนสามารถเคลื่อนไหวไป

ในโลกที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้นทุกวัน โลกที่เปลี่ยนแปลงไปและก่อให้เกิดความแปลกใหม่หลายๆ ด้านการเมืองการปกครองที่เป็นกรอบการรวมอยู่ของคนในสังคมก็มีการปรับตัว (ทิพย์พาร ตันติสุนทร. 2555) และประเด็นเรื่องเศรษฐกิจเยาวชนไทยผู้ตอบแบบสำรวจยังไม่เข้าใจแน่ชัดว่าการรวมตัวของประชาคมอาเซียนว่ารวมตัวเพื่ออะไรจะก่อให้เกิดผลประโยชน์อะไร และการเปลี่ยนแปลงอย่างไร ในภาพเศรษฐกิจ และประเด็นเรื่องของรากเหง้าการเป็นอารยธรรมของคนในภูมิภาคที่เยาวชนผู้ตอบแบบสำรวจยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในเชิงความเหมือนความแตกต่างกันของชนชาติในกลุ่มประเทศอาเซียน ความเข้าใจในประวัติศาสตร์และการเกิดกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างยาวนานในประเด็นเรื่อง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในการเป็นส่วนหนึ่งของการรวมตัวของกลุ่มประชาคมอาเซียน และการเป็นพลเมือง สอดคล้องกับ วิชัย ตันศิริ (2551) อ้างในถึงสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2557) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและวิชาหน้าที่พลเมืองในประเทศไทยไว้ว่า ความเป็นพลเมือง ถูกจำกัดในในฐานะเป็น “สาระ” หนึ่งในสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จึงมักถูกมองว่าการพัฒนาความเป็นพลเมือง เป็นแต่เพียงหน้าที่ของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาเท่านั้น ซึ่งหากจะต้องจัดการเรียนรู้เรื่องอาเซียนในระดับประถมศึกษา อาจจะต้องเชื่อมโยงสิ่งใกล้ตัวผู้เรียนเริ่มจากระดับหน่วยโรงเรียน ชุมชน สังคมไทยสู่สังคมอาเซียน

ด้านทักษะความเป็นพลเมืองอาเซียน

จากการศึกษาพบว่า เยาวชนไทยส่วนใหญ่มีทักษะภาพรวมในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง แต่จะพบประเด็นที่น่าสังเกต และสำคัญอย่างยิ่งคือ (1) เรื่องทักษะการสื่อสารและภาษาจากผลการศึกษานี้สะท้อนให้เห็นว่า เยาวชนไทยมีปัญหาเรื่องทักษะการสื่อสารโดยเฉพาะภาษาอังกฤษที่ยังไม่มีความมั่นใจในการสื่อสารและการเรียนรู้ภาษาที่สามในภูมิภาคอาเซียนที่ยังมีน้อยสามารถสื่อสารได้โดยที่ใช้ภาษาอังกฤษอยู่ในระดับปานกลาง และการใช้ภาษากลุ่มประเทศอาเซียนอยู่ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยหลายรายการ คือภาษาเขมร ภาษาตากาล็อก และภาษามลายูที่ไม่สามารถสื่อสารได้ จึงทำให้ต้องมีการเน้นถึงความสำคัญและการฝึกฝนทักษะทางด้านภาษาและการสื่อสารในการจัดการศึกษาให้กับเด็ก/เยาวชนไทย (2) การคิดอย่างมีวิจรณ์ญาณ ซึ่งเยาวชนผู้ตอบมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง รวมถึง (3) ทักษะการทำงานกับผู้อื่น

ด้านเจตคติการเป็นพลเมืองอาเซียน

ผลการศึกษาพบว่า ด้านการเคารพผู้อื่นยังมีระดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลางส่วนในภาพรวมของความภูมิใจในอาเซียนอยู่ในระดับมาก จากประเด็นทั้งหมด ดังนั้นการออกแบบแบบกิจกรรมการเรียนรู้จึงต้องคำนึงถึงประเด็นความรู้ความเข้าใจ ทักษะทางภาษาที่ควรเน้น การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการเข้าใจในความเป็นพลเมืองในสังคมที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขอนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นข้อมูลประกอบในการพัฒนาหลักสูตรพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการสร้างความรู้ความเข้าใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองอาเซียนในเด็กและเยาวชนที่นอกเหนือจากสาระความรู้อาเซียนควรจะต้องมุ่งเน้นส่งเสริมการสร้างทักษะที่สำคัญอื่นๆ ในศตวรรษที่ 21 และการมีเจตคติที่ดีและตระหนักในความสำคัญของตนเองต่อการเป็นพลเมืองอาเซียน ซึ่งประเด็นที่ต้องมุ่งเน้นและส่งเสริมคือ ประเด็นเรื่องทักษะของการเป็นพลเมืองอาเซียนจากผลการศึกษาพบว่าเยาวชนไทยระดับประถมศึกษาที่อยู่ในเกณฑ์ระดับคะแนนค่อนข้างต่ำกว่าทุกกลุ่มในเรื่องของทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร จึงจำเป็นมีการเสริมสร้างอย่างเร่งด่วนโดยเฉพาะภาษาที่สองภาษาอังกฤษและภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองอาเซียนของเยาวชนไทย
2. ศึกษาเปรียบเทียบระดับชั้นหรือสังกัดและขนาดของโรงเรียนที่แตกต่างกันมีผลต่อความเป็นพลเมืองหรือไม่

กิตติกรรมประกาศ

ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง“การพัฒนาเยาวชนไทยระดับประถมศึกษาโดยใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะพหุปัญญาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองอาเซียน” ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

เอกสารอ้างอิง

- เจมส์เบลลานซ์. (2556). **ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21 : 21st century skills.** แปลโดยวรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอธิป จิตตฤกษ์. กรุงเทพฯ: Openworlds.
- ทิพย์พพร ต้นดีสุนทร. (2555). **การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง.** กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบายศึกษา.
- วิชัย ต้นศิริ. (2551). **ศาสตร์การสอนความเป็นนักประชาธิปไตย: Pedagogy of the democrat.** กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบายศึกษา มูลนิธิส่งเสริมนโยบายศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). **Civic Education พลังเยาวชน พลังเมือง: การจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2556). **เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปี 2558.** สืบค้นจาก http://asean.bangkok.go.th/images/asean/strategy_THA.pdf
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). **สถิตินักเรียนประถมศึกษาของประเทศไทย.** สืบค้นจาก <http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statseries06.html>
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2557). **คู่มือหลักสูตรอาเซียน (ASEAN Curriculum Sourcebook).** สืบค้นจาก <http://www.ptt1.net/doc/news/Guide%20ASEAN%20Thai.pdf>
- Krejcie R. V. and Morgan.D.W. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities.** Education and Psychological Measurement. 30, 607-610.
- USAID. (2012). **The ASEAN Curriculum Sourcebook.** Retrieved from http://www.vnseameo.org/zakir/ASEAN_Curriculum_Sourcebook.pdf